

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuißimiè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1634

De initio Horarum. IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40244

3 Quare nouo iure quinquies hodie recitatur in Officio, si dicantur Preces in Prima, & Completorio. Initio quidem Matutini & Primæ ad professionem fidei, quæ est virtutum omnium fundamentum: & dicitur secretò, quia in primitiua Ecclesia sub silentio plerique fideles erant, metu persecutionum, Dur. lib. 4. cap. 25. In fine quoque Completorii secretò dicitur, quia in fine mundi plures in corde referuabunt fidem, non ore palam prædicabunt, idem *ibidem*. In medio ad Preces Primæ, & Completorii; quia in primitiua Ecclesia, & in fine mundi in electis solidior fides; unde & bis in his duabus Horis dici solet.

4 Sed cur in medio, ad Preces, partim clara voce, partim secretò dicitur? Quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem, Roman. 10. Dur. lib. 5. cap. 5. sed numquam totum clara voce, sicut in Missa, quia, inquit S. Thom. 2. 2. *quæst.* 1. *art.* 9. ad 6. initio diei, in primitiua scilicet Ecclesia, prædicabatur fides potius occultè; & idem in fine diei, Antichristi tempore, fiet; nunc verò temporis, quod hora Missæ repræsentat, manifestata fide, Symbolum Patrum, quo declaratur Symboli Apostolorum, euulgatur liberè, & absque metu cantatur. De Symbolo satis.

De initio Horarum.

CAP. I V.

Tribus modis inchoatur Hora Matutinum per *Domine labia mea*, &c. Completorium per *Conuerte nos*, &c. Reliquæ Horæ per *Deus in adiutorium*. De Matutini principio prædicto me-

minit Amal. lib. 4. cap. 9. & alij post eum. Signum Crucis ad os fieri, scribit Gemma an. lib. 2. cap. 1. De initio Completorii prædicto, Hugo in *Spec. cap.* 3. De initio reliquarum Horarum, quod diximus, Nau. *de Orat. cap.* 3. num. 64. & auctorè facit Damasum suasu Hieronymi. Gregorio tribuit Polyd. Virgil. lib. 6. *de Inuent. cap.* 2. Amalar. autem in *Matut. lib.* 4. c. 9. non meminit huius Versus, *Deus in adiutorium*. Erat autem hic Versus in ore Monachorum frequentissimus, Cassiano teste lib. 12. *Instit. c.* 23. coll. 10. cap. 10. Signum Crucis à fronte ad pectus ad ea verba fieri, tradidit Beler. *de Diu. Offic. cap.* 24.

2 Contingit enim, ait Turrecrem. *ad Reg. sancti Benedicti*, tribus modis peccari, corde, ore, & opere. *Domine labia* dicitur contra peccatum oris; *Conuerte*, &c. contra peccatum cordis; *Deus in adiutorium*, contra peccatum operis. Et quia in peccato oris & cordis est aliquid operis, idèd, ait Dur. lib. 5. cap. 2. in Matutino quoque & Completorio additur Versus *Deus in adiutorium*, &c.

3 Aptius autem principio totius Officij præponitur *Domine labia*, &c. quia ore laudandus est Deus cum recitatione Officij. Et quia per diem vagamur à Deo, idèd sub noctem dicimus aptius, *Conuerte nos Deus*, &c. Per diem autem sapius cum antiquis Monachis dicimus, *Deus in adiutorium*, &c.

4 Prosequimur cum *Gloria Patri, & Filio*, &c. auctoritate Damasi; & ad omnes Horas dici, scribunt Amal. lib. 4. cap. 9. & Valafridus cap. 25. Damasus tamen non est auctor huius Versus, qui ante Damasum à Nicæna Synodo fuit compositus; imò ab
I Aposto-

Apostolis fluxisse, probat ex Basilio Baronijs *ann. 325.* Nicænumque addidit, *Sicut erat in principio,* &c. vt idem Baronijs *ibidem ex Conc. V. asensu can. 7.* Plura infra cap. 8.

5 Completur initium Horarum per *Alleluia.* Vox est Hebræa, quæ significat, *Laudate Deum,* ex Aug. in *Psal. 118.* cum plenitudine tamen gaudij, & exultationis, auctore sancto Thomæ *post Glos. in cap. 19. Apocal.* Sanctus Germanus in *Theoria* explicat hoc modo: *Al, venit, el, Deus, uia, laudate: vel ex eodem, Pater, Filius, Spiritus sanctus.* quam expositionem S. Gregorio tribuit Dur. *lib. 4. cap. 20.* vbi alias tres affert, quæ mihi non satis placent. In aliam linguam transferri non debet propter sanctiorem auctoritatem, ait Isidor. *lib. 1. de Diu. Offic. cap. 13.*

6 A sancto Hieronymo fuit hæc translata de Ierosolymitana Ecclesia ad Romanam iussu Damasi, vt docet S. Gregor. *lib. 7. Epist. 63.* qui & eandem vocem Romæ restituit, ex Rup. *lib. 1. de Diu. Offic. cap. 35.* non simpliciter, sed instituendo, vt diceretur etiam extra tempus Paschale, vt exponit Baronijs, Augustinum citans in *Psal. 106. dum scribit de Damaso, anno 384.* Erat enim in vsu Ierosolymis ante Damasum, qui & Romæ eandem vocem ordinauerat; sed deinde fuerat omissa vsque ad tempora sancti Gregorij, qui eandem restituit.

7 Post Septuagesimam loco *Alleluia* dicitur, *Laus tibi Domine,* &c. ex Decreto Alexandri II. vt ait auctor Gemmæ an. *libro 4. cap. 117. titulo de Sancto Stephano, in postremis verbis.* Mutationis huius ratio est, ex Alcuin. *cap. de Septuages. quia conue-*

nit humiliori tunc vt lingua, qualis est Latina comparata cum Hebræa.

De Inuitatorio.

CAP. V.

1 **H**abetur *Inuitatorium* apud Amal. *lib. 4. c. 9.* in quo inquit, communis cæterus Fratrum conuocat omnes degentes vndique, vt excitentur & veniant ad confitendum Domino. De eodem Alcuinus ante Amalarium, dum causam reddit, cur *Inuitatorium* in die Epiphaniæ non dicitur.

2 Dicitur autem sexies integrè intra Psalmum *Venite,* & ter imperfectè, id est pro medietate eiusdem: quia aliqui perfectè, aliqui imperfectè inuitationem recipiunt. Senarius est perfectorum, qui constat vno, duobus, tribus. Imperfectorum numerus est illorum trium, qui Superbiæ, Avaritiæ & Luxuriæ studet, Dur. in *Rat. lib. 5. cap. 3.* Sexies itè integrè, quia in sex ætatibus mundi inuitantur omnes ad Deum, Mich. *Timor. in Spec. ordin. 4. par. trac. 6. cap. 16.*

3 Variatur pro officij qualitate, & in Ferijs variari tradit Radul. *Prop. 15.* quæ varietas concinnior est hodie quàm ante Pium V. tum in Officio de Tempore, tum de Sanctis.

4 Dominico die, de creatione, *Qui fecit nos;* quæ facta est primo dierum omnium. in reliquis diebus concedat *Inuitatorium* cum antiquis.

5 In die Epiphaniæ non dicitur, ex Alcuino *cap. de Theophania;* quia, inquit, Herodes inuitauit, & congregauit Scribas, vt scirent de Christo ad eundem occidendum. Vel quia Magi, inquit Hugo in *Spec. cap. 3.* à nomine inuitati venerunt ad Christum. Vel